

Alte Drucke

**F. IOAN. DVNS || SCOTI, || ORDINIS MINORVM, ||
THEOLOGORVM OMNIVM || EMINENTISSIMI, || Atque
Academiae subtilium Antesignani, || Quæstiones Tertij ...**

Duns Scotus, Johannes

Venetiis, 1580

DIST. XIII.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150218

¶ noni eum &c. & aliam, Ero si-
milis &c. est consequentia ne-
cessaria, & ideo si potuit ipsam
asseruisse, potuit & mentitus
fuisse, potest tamen hoc dice-
re proferendo, vt proferens, &
istam conditionalem proferens
profert vtrāque categoricam,
nec tamen eam asserit, nec as-
serere potest, nisi intellectus
eius decipi possit, vel voluntas
damnari. Si enim acquiescat,
cum signum voluntarie prola-
tum viderit discernere a signifi-
cato, peccat, quorum neu-
trum potest esse in perfecta bea-
to, quia vtrumque est imperfec-
tionis, vnum moralis, alterum
intellectualis.

¶ Ad secundum dico, quod
natura, quam assumpsit, erat
de se possibilis peccare, quia
non erat beata ex vi vnionis, &
habuit lib. arb. & ita vertibile
ad vtrumlibet, sed per beati-
tudinem est confirmatum a
primo instanti, vt sit impecca-
bile, sicut beati sunt impecca-
biles.

¶ Ad alterum dico, quod il-
la maior est falsa de virtute ser-
monis, quia notat vnam cathe-
goricam sequi ad vnam condi-
tionalem, quæ conditionalis est
necessaria, & categorica se-
quens est contingens, & ex ne-
cessario non sequitur contin-
gens. ideo enim illa conditio-
nalis quæ antecedit in condi-
tionali totali, est necessaria, quia
antecedens includit consequens.
velle enim respectu huius, quod
est peccare, includit posse, quia
velle non tantum est posse hoc,
sed agere. consequens autem
est contingens, quia alicui na-
turæ conuenit, alicui non. Si
tamen ista maior debeat ali-

quo modo * certificari, oportet
eam exponere: vt antea-
dens illius conditionalis tota-
lis habeat aliquam determina-
tionem, sine qua consequens
non sequitur ex eo, & debet il-
la determinatio esse ista, quod
quis potest, si vult, & debet, vel
potest illud velle. potest simpli-
citer, sine ista enim determina-
tione non sequitur consequens,
puta si non potest hoc velle, ni-
si ex suppositione impossibilis,
quod autem est possibile ex
suppositione impossibilis, non
est possibile simpliciter. Sic
autem minor est falsa, Christus
potuit velle peccare, quia sicut
non potest peccare, ita nec vel-
le peccare.

¶ Aliter potest dici, quod pro-
positio conditionalis potest per
ly si idest per conditionem
denotare, vel potentiam pos-
sibilem, vel impossibilem.
Si impossibilem nihil sequitur
sicut hic. de hoc quære di-
stinc. 2. primi lib. Vtrum Deus
sit vnus, in solutione illius ar-
gumenti. Quæcunque si es-
sent essent meliora sunt po-
nenda.

Additio.

PRÆTEREA SCIEN-
DUM EST &c.

DIST. XIII.

IRCA istam di-
stinctionem deci-
mam tertiam. In
qua magister de-
terminat de pro-
gressu Christi, q̄tū ad eius cō-
uersationē, & operationē, q̄tū
qua-

*B. De gra-
tia vid.
26. & 27.
dist. 2.*

A quatuor. ¶ Primo, vtrum Christo potuerit conferri summa gratia, quæ * potuerit conferri creaturæ. ¶ Secundo, vtrum de facto fuerit collata animæ Christi summa gratia possibilis conferri creaturæ. ¶ Tertio, vtrum possibile fuerit voluntatem animæ Christi habere summam fruitionem possibilem naturæ creatæ. ¶ Quarto, vtrum anima Christi potuerit summe frui Deo sine summa gratia.

QVÆSTIO. I.

Vtrum Christo potuerit conferri summa gratia, qua potuit conferri creaturæ.

B I R C A primum arguitur qd non, aia Christi non potest esse summum gratificabile, quia nō est summa natura intellectus, igitur nec summam gratiam potuit recipere. probatio consequentiæ, quia natura intellectualis excellentior est capax maioris perfectionis & excellentioris, quia capacitas perfectionis est secundum gradum naturæ perfectibilis,

Got. q. 19.
g. 12.

H I C D I C I D V R quod anima Christi dabatur habitus quidam supernaturalis, per quē augebatur capacitas illius naturæ, vt sic possit recipere maiorem gratiam.

¶ Contra, natura excellentior fuit capax eiusdem habitus, vel alterius perfectioris, & p istud esset capax maioris gratiæ, & ita semper natura excellentior est magis gratificabilis, q natura ista, siue ex habitu siue ex se, & ita si proportio est perfectibili

lis ad perfectionē, nunq pōr ista esse maximam gratiam possibilem conferri creaturæ.

¶ Præterea, nec potest ibi conferri ille habitus, quia cum gratia sit actus primus supernaturalis non præsupponit aliquem alium actū præuium supernaturalem. ¶ Præterea, gratia quam aia Christi potuit recipere, necessario esset finita, & in certo gradu, qā in facto esse, & non in fieri, sed vltra istū gradū posset fieri gratia maior. probō, quia si intelligat gratia in aliquo gradu maiori, non pp hoc intelligit infinita, sed finita. gradus enim finitus non repugnat perfectioni creaturæ, ergo non est contra dictio fieri aliquid perfectius isto, & illud non esset aliqua forma in spē alia a grā, quia ista species est suprema in perfectionibus supernaturalibus.

¶ Præterea, si gratia aia Christi esset in termino, vt nō posset oīno maior illa esse, aut hoc esset pp rōnem in se, aut pp aliqd ex parte efficientis, aut susceptiui. ¶ Non primo modo, quia ipsa est participatio charitatis infinite, & ita potest in infinitū crescere anteq deueniat ad charitatem, quam participat. ¶ Nec secundo modo quia efficiens est infinitū. Nec tertio, mō qā forma recepta semper ampliat capacitatem recipientis, quia charitas dilatat.

¶ Præterea, si posset habere gratiam summam creabilem, tūc posset habere gratiam, cui nulla esset equalis. probatio consequentiæ, quia quod per superabundantiam dicitur, vni soli conuenit. s. thopi. consequens cap. est falsum, quia posset Deus aliam naturam humanam equalem, vel angelicam naturam assumere, &

re, &

A re, & ei conferre equalem gratiam. ¶ Contra, ista natura potuit assumi ad summam vni-
nem quantum ad esse, ergo quantum ad operari, summa vni-
quantum ad operari non est nisi per summum habitum gratiæ quæ est principium operan-
di, ergo &c.

Aug. 14. li conuenit, quod sit capax gratiæ in quantum imago Dei, sed
Ber. vnde ista natura potuit esse summe
Dist. 1. *imago Dei, ergo summe capax
fin. di. 1. gratiæ, ergo potuit sibi confer-
re summam, si summa gratia.

QUESTIO. II.

Utrum de facto fuerit collata anima
Christi, summa gratia personis
conferri creatus.

SECUNDO quaeri-
tur de facto, an
isti animæ fuerint
collata summa gra-
tia, quæ potuit creatu-
re conferri. Quod non, quia 13. de
trip. 1. tradit Aug. quod beatus est
qui habet quicquid vult, & ni-
hil mali vult, hoc non tantum in-
telligitur de velle actuali, quia
tunc aliquis sanctus in via pos-
set esse beatus pro aliquo instan-
ti, quia pro illo potest habere
quicquid vult, & tunc nihil actua-
liter mali vult, ergo intelligitur
de posse velle, ut scilicet habeat
quicquid potest recte velle. po-
test autem Michael recte velle
habere tantam gratiam, quantæ
natura eius est capax, quia velle
liberum semper est rectum quan-
do conformatur voluntati natu-
rali, quæ semper est recta, volun-
tas autem naturalis Michaelis
est ad tantam gratiam, quantæ

natura eius est capax, natura au-
tem animæ Christi non est ita
excellens, nec per consequens
tantæ gratiæ capax. ergo ipsa de
facto modo non habet tantam
gratiam, quantam habet Mi-
chael, si Michael est beatus.

¶ Præterea, non est ponenda
tanta gratia in anima Christi,
nisi quanta requiritur ad beati-
tudinem illius animæ, sed perfe-
cte beatificatur, si tota inclina-
tio eius naturalis terminetur.
potest autem perfecte termina-
ri, & si non habeat summam
gratiam creabilem, cum non
habeat summam inclinationem
ad illam, cum non habeat sum-
mam naturam. exemplum hu-
ius, aqua quietaretur & si non
esset in centro, quia non habet
summam grauitatem.

¶ Præterea, summa natura non
est facta, ergo nec summa gra-
tia. antecedens probatur, quia
quacunque natura facta, possibi-
le est alteram excellentiorem fie-
ri, quia illa posset esse finita, con-
sequenter probatur, quia ordo
vniuersi magis consistit in spe-
ciebus quam indiuiduis, quia
magis attenditur perfectio vni-
uersi secundum species, quam
secundum indiuidua. ergo con-
uenientius videtur esse factam
summam naturam, quæ differ-
ret ab alijs naturis secundum
speciem, quam supremam gra-
tiam esse factam, quæ differret
ab alijs gratijs secundum nume-
rum tantum.

¶ Contra Aug. in 13. de tri. c.
19. Summa gratia in rebus per
tempus ortis est, quod homo in
vnitate personæ sit Deo coniun-
ctus. ¶ Præterea. Io. 1. Vidimus
gloriam eius quasi vnguenti a
patre hoc est qualis decet vni-

Agenitum. illa est summa possibilis dari. ergo. ¶ Præterea. Ioan. 3. non enim dat Deus spiritum ad mensuram, intelligit de Christo. Et ibidem. De eius plenitudine nos omnes accepimus. gratia non ad mensuram est gratia summa possibilis, plenitudo etiam quæ potest participari ab omni alia gratia secundum aliquem gradum, non videtur esse, nisi in summa gratia. ¶ Item magister in litera. Credendum est Deum tantam gratiam contulisse illi animæ, quantum potuit conferre, tantam autem potuit conferre, quantum potuit creare, ut probabitur. ergo &c.

QVÆSTIO. III.

B *Utrum possibile fuerit voluntatem animæ Christi habere summam fructum possibilem naturæ creatæ.*

ERTIO quaeritur. Utrum possibile fuerit voluntatem animæ Christi habere summam fructum possibilem naturæ creatæ. Quod non, sic probatur. voluntas elicit actum merendi. ergo & fruendi, quia alias non secundum actum eiusdem potentie mereretur aliquis, & frueretur. voluntas autem animæ Christi non potest habere summam rationem actuum in eliciendo actum merendi, quia non potest habere summam virtutem actiuam, quæ consequitur ipsam naturam intellectualem liberam. ergo non potest summe frui.

¶ Præterea. si tanta gratia esset data Angelo quanta est da-

ta animæ Christi, cum ista voluntas Angeli sit perfectior, causalitas eius actiua esset perfectior, quam causalitas actiua voluntatis animæ Christi, & reliqua causa partialis esset æqualis utrobique. ergo tam hoc. voluntas animæ Christi cum tanta gratia, posset in maiore actu fruedi, quæ voluntas animæ Christi cum tanta gratia, quia una causa partialis existeret æquali, si reliqua esset maior potest sequi perfectior effectus. ¶ Contra. possibile est illam animam habere summam gratiam, ergo summam fructum. consequentia probatur, quia actus naturaliter elicitus ab aliqua forma æquatur in perfectione illi formæ. fructio est actus supernaturalis & per consequens elicitus a causa supernaturali, quæ est gratia, & patet per naturaliter, quia gratia non est formaliter libera. ergo secundum quantitatem gratiæ potest esse quantitas fructus.

QVÆSTIO. IIII.

Utrum anima Christi potuerit summe frui Deo sine summa gratia.

QUARTO quaeritur. Utrum anima Christi potuerit summe frui Deo sine summa gratia, quod non, quia gratia requiritur ad actum meriti in via. ergo ad actum fructus in patria. probatio consequentia. quia quando aliqua forma requiritur ad aliquam operationem, propter imperfectionem alterius causæ partialis, respectu illius operationis, tanto magis requiritur, quanto operatio est excellentior. sed gratia requiritur cum

A cum voluntate propter excellentiam in actu merendi. ergo
a. l. qu. magis requiritur ad actum frui-
 tionis, * quia est excellentior.

¶ Præterea alioquin posset aliquis esse summe beatus sine charitate, quia posset summe frui. ¶ Præterea, sicut ad operari naturaliter requiritur esse naturalis, ita ad operari supernaturaliter, requiritur esse supernaturale. ergo & ad summum operari summum esse, illud autem esse summum habetur per gratiam summam. ergo &c.

¶ Contra. non se habet summa gratia respectu fruitionis in aliquo genere causæ, nisi efficiētis, patet discurrendo, sed quicquid Deus potest facere per causam efficientem mediam, potest facere sine ea. ergo summam frui-
B tionem, quam potest facere remediante summa gratia, potest facere sine ea. ergo &c.

AD PRIMAM questionem dico, quod summum potest accipi dupliciter ¶ Vno modo potest accipi per excellentiam ad omnia alia. ¶ Alio modo negativè, per non excedi ab aliquo alio. ¶ Primo modo, non est, ut dictum est, nisi unum dictum per superabundantiam. ¶ Secundo modo, possunt esse multa talia sicut sunt multa genera lissima, quorum quodlibet non habet genus superius.

¶ Primo modo loquendo, dico, quod Deus non potuit conferre animæ Christi summam gratiam possibilem, quia potest creare æqualem, potuit enim, & potest aliam naturam æqualem isti assumere, & æqualem gratiam sibi dare. ¶ Secundo modo dico, quod summam gratiam creabilem potuit dare huic animæ. Ad quod ostendendum,

probo duo. ¶ Primo, quod summa gratia isto modo potuit creari simul unica creatione.

¶ Secundo, quod potuit conferri creaturæ. ¶ Primum probo sic, accepta aliqua gratia determinata infima, puta. a quo ascendendo, aut est status ad aliquam supremam, & hic propositum, aut non, sed potest procedi in infinitum, & tunc sequitur, quod quanto aliqua magis excedit a. tanto est perfectior, & per consequens illa quæ in infinitum excedit, est in infinitum perfectior, & ita in se erit intensius infinita, & tunc cum ipsa videatur ab actu diuino, si-

*a. l. intel-
lectu.*

cut unum creabile potest una creatione creari, & ita (præter hoc quod infertur impossibile. scilicet quod sit gratia sic infinita) habetur D propositum, * quod ista gratia possit unica creatione creari, sicut ab intellectu diuino videtur, ut unum creabile. ¶ Ab ista ratione habent evidentiam suam alia duæ rationes.

¶ Quarum una accipitur a philosopho.

3. phys. c. de infinito, quod quantum contingit esse in potentia, tantum contingit esse in actu, & ita non est procedere in infinitum in potentia eundo ad formam, & ideo necesse est in forma, quantumcunque perfecta, ponere terminum qualitercunque possibilem. ¶ Sed contra illam propositionem instatur, quia possibile est in numeris procedere in infinitum in potentia. nullus tamen numerus est actu infinitus. ergo hic non tantum contingit esse in actu quantum est in potentia. ¶ Respondetur se-

*3. phys. c.
60. 61. 62
63. 64.*

cundum Auer. quod appositio in numeris est secundum diuisionem cōtinui, in diuisione autem cōtinui præcedit ad materiā, & per consequens numeri crescunt ex processu

hi & ad

Ad materiam. Sed continuum crescit & augetur cundo ad formam, in processu autem ad formam necesse est esse statim, non autem in processu ad materiam, & ideo in quantitate continui est status in maius non autem in multitudine numerorum. sicut nec in diuisione continui in minus. ¶ Sed contra hoc, si quilibet numerus est per se vnus, ergo quilibet numerus habet propriam formam, ergo procedendo ad quemlibet numerum maiorem est processus ad formam propriam includentem virtualiter formas precedentes. ergo non est processus in infinitum, etiam in numeris. ¶ Dico ergo quod ratio philosophi ibi non concludit, nisi de quanto molis, secundum quam quantitatem quantum contingit esse in potentia, tunc contingit esse in actu, immo tunc est in actu, quia non contingit quantum crescere secundum eum, nisi per hoc, quod partes ablatae ab vno continuo per diuisionem apponantur continuo alij crescenti, & ita cum partes illae nunquam possint excedere totum diuisum, nec totum quantum, cui fit appositio, potest esse maius, nisi secundum quantitatem continens quantitates diuisas, & eius, cui facta est appositio, probabilitas dicta ipsius philosophi est, quia secundum eum agens naturale, sine cuius actione nihil potest esse nouum, non potest quantum aliquid maiorem, nisi accipiat ab alio quanto aliquam particulam opponendo illi quanto. Sed secundum theologos loquendo de potentia diuina, potest esse aliquid quantum maius in potentia, quam sit in actu, quia Deus potest maiorem aliquid quantum, non apponendo

*Expositio
singularis
philosophi*

partes ablatae ab alio quanto. ¶ Ad hoc ergo quod dicta probatio philosophi applicetur ad quantam virtutis, oportet hanc aliam probationem philosophi, & non est alibi probatio, nisi quod in quibuscunque permanentibus, sicut potest haberi aliquid inferius esse vnum factibile vnica factione, ita & quodcunque infinitorum, si esset factibile, esset factibile vnica factione, & ita posset fieri summum, & esset tunc esset infinitum si esset processus in infinitum. ex hoc ergo quod characteris, vel gratia est quoddam permanens, et secundum quaecunque gradum, se quicquid, quod si procedat in infinitum, posset quilibet gradum factibilem erit per se factibilis, & ita quantumcunque contingit esse in potentia, contingit esse simul in actu, quia posset factibilis ad tale, vel tantam formam, non est possibilitas ad aliquid tamen non est fieri. sed ad aliquid in facto esse, Dicitur istud intellectum tangit Com. ¶ alibi, quod omnes potentiae, quae sunt in maioratione quantitatis, sunt vnus potentiae demonstratae, vel determinatae, hoc est, est vna potentia ad supremum actum in quo continentur omnes actus, ad quos sunt illae multae potentiae, quarum vna reducitur in actum, post aliam, sed in diuisione continui potentiae multae non sunt partes vnus potentiae demonstratae vel determinatae, id est non est ibi aliquis vnus actus, in quo continentur omnes actus terminantes potentias ordinate reducibiles ad actum, & ideo dicere sunt partes vnus potentiae demonstratae, tantum valet, sicut dicere in quibuscunque actibus ordinatis quilibet actus secundum quemcunque gradum est per se factibilis, ibi supremum in potentia potest simul esse in actu.

a. l. natu. A actu, quia vnica potentia potest reduci in actum, in quibus autem natis esse tantum in fieri, sunt multae potentiae ordinatae, non potest aliquod vnum summum possibile dari in actu, quantum contingit esse in potentia, sed vltra quodlibet factibile in fieri, potest fieri aliquid maius, licet non vnica factione. ¶ Alia rō ponitur ad conclusionē istā talis, quantamcunque charitatem Deus potest creare, tantam potest creare, subiectum includit predicatum, ponatur ergo in esse, quod tantam creet, quantam potest creare. ergo non potest maiorem creare. habetur ergo propositum, quod summa creatibilis potest creari. ¶ Hęc rō de charatur sic. quod prima propositio potest esse hypothetica conditionalis, vel categorica de conditionato predicato, primo modo est necessaria, quia antecedens includit consequens. si tantam potest, tantam potest, & hoc modo debet poni in esse, ita quod tam antecedens quam consequens ponatur in esse, quia si consequens ponatur in esse, & non antecedens, fit fallacia consequentis. non enim oportet quod ad quod sequitur consequens, ad idem sequatur antecedens. illa autem de in esse, est antecedens ad illam de possibili. debet ergo propositio prima sic poni in esse, quantam creat, tantam creat. Si autem accipiatur secundo modo, ut est categorica de conditionato predicato, iuste est sensus, potest creatantam, quantam potest creat. potest creare summam creatibilem, & sic si notetur potentia vnica modificans compositionem propositam, non est vera de forma, nec sic subiectum in-

cludit predicatum, quia predicatum est specificatum per illā determinationem, quae non est per se nota in esse subiecto, sed tū est vera gratia materiae, quia in permanentibus quantumcunque procedat, summum possibile est ita factibile vnica factione, sicut quodcunque aliud, & ita illae duae rationes tantum habent euentiam ex prima, secū dum quod magis est ad oppositum. ¶ Secundo supponendo, quod summa gratia possit vnica actio ne creari. probō, quod ista possit conferri animae Christi, primo, quia subiectum receptiuū accidentis conuenientis habentis gradus quod non determinatur ex se ad aliquem gradū, potest quantum est ex se recipere illud accidens, secundum quemcunque istorum graduum: anima est tale subiectum respectu gratiae. ergo potest quantum est ex se recipere quemcunque gradum gratiae. maior declaratur per oppositum, ideo enim aqua non potest quemcunque gradum caloris recipere, quia calor est accidens disconueniens aquae in aliquo gradu, & aliquis eius gradus non posset esse in aqua manente aqua in sui natura, sed oportet aquam corrumpi, ideo et aer cui calor est accidens conueniens, non potest quocunque gradum caloris recipere, quia ex natura sua determinatur ad certum gradum caloris habendum, ita et est de mixtis. sed quia accidens est habens gradus, & conueniens subiecto, & non determinatur subiectum ad aliquem gradum certum habendum, non videtur quare non possit sibi quicunque gradus inesse, quia non inuenitur contradi-

A traditio, & vbiunque non inuenitur contradictio illud ponitur absolute possibile. ¶ Vel sic potest formari rō, & breuius, susceptiuum formæ habentis gradus, cui nullus repugnat, potest quemlibet recipere, anima sic se habet respectu gratiæ. probō. si alicui susceptiuo in quantum tale (per quod excluditur quælibet ratio actiui concomitans) repugnat aliquis gradus gratiæ, repugnat & cuilibet eiusdē rationis, quia quodlibet capax gratiæ, est capax vt eiusdem rationis, per secundam rōnem hic, nullus autem gradus gratiæ repugnat cuilibet susceptiuo.

*a. l. respon
deo.*

¶ **E**rgo nec alicui. * ¶ Rñdetur qd maior gradus repugnat subiecto habenti minorem capacitatem. negatur ergo minor, similiter negatur consequentia probans eam, sed bñ sequitur, si alicui tantæ capacitatis repugnat ergo repugnat cuilibet equalis capacitatis, nō autē cuilibet eiusdē rōnis, sed inæqualis capacitatis.

*Quare
ib. ubi su
pra ar. 3.*

¶ **E**xemplum, si superficies corpus continet, ergo qualibet quodlibet, non sequitur, sed maior maius & minor non est capax tanti corporis, & tñ est eiusdem rationis. ¶ Et tunc ad tertiam rōnem, qd esset cōtra istud de primis extremis proportionis. Rñdeo, forma & subiectum sunt extrema adæquata proportionaliter accepta, aliter non, si cut subiectum tantæ capacitatis & forma tanti gradus, vel infra. Si probetur per superficiem ad colorem vel per materiam primam ad omnem formam materiale. Respondeo, ibi equalitas capacitatis non sic in Angelo, & anima, nec tantum differentia excedit differentiā,

sed ratio generis quæ cōmuni-
nis est sub differentijs, & ita magis & minus capax eiusdem rationis est, licet differentiā & differentia sit alterius rationis.

¶ **P**raterea, Angelus & anima comparantur ad gratiam secundum eandem rationem recipienti, quia ipsa vt recipitur est forma eiusdem rationis, & ita recipientia in quantum recipient sunt eiusdem rationis. exemplum si cut albedo est eiusdem rationis in lapide & ligno, ita ista vt comparantur ad albedinem non sunt alterius rationis, in imo accidit eis esse alterius rationis, vt recipient formam eiusdem rationis. gratia aut animæ & Angeli est eiusdē speciei, alioquin vna vniuersaliter excederet aliam, & ita omnis gratia animæ esset maior quacunque gratia Angeli, vel econuerso, vtrūque est falsum. ergo ambo ista comparantur ad gratiam, non vt sunt in substantia alterius rationis, sed ista alteritas accidit eis, vt recipient tale accidens, & ita quantum potest recipere Angelus, tantā potest anima recipere. summā autem creabilem potest aliquis Angelus recipere. ergo & anima. ergo & ista anima.

¶ **P**raterea, quando inter aliqua extrema cōmunia est proportio, vt inter prima extrema illius proportionis, ipsa est inter quæcunque contenta sub altero extremo. exemplum, calefactiuum & calefactibile sunt prima extrema fundata super habens calorem in actu & in potentia. In quibuscunque ergo inueniuntur istæ rationes actualiter calidi & potentialiter calidi, illis potest ineffe-
talis

A talis proportio, sed prima extrema huius proportionis perfectio supernaturalis, & perfectibile super naturale sunt gratia quantum ad propositum & natura intellectualis, ergo in quibuscumque contentis sub alterutro extremo est ratio istius proportionis, & ita quaecunque gratia potest esse perfectio cuiuscunque naturae intellectualis. exemplum ad hoc. si color se habeat ad iuperficiem primo, ut perfectio ad perfectibile, & non determinatur ex natura alterius extremi ad aliquid inferius, ut sit extremum proportionis, qualibet superficies potest perfici a quocumque colore. quod si extrema determinentur aliunde, puta quod superficies unde talis substantia. scilicet lapidis fiat determinatum extremum talis coloris, tunc ista superficies non potest recipere quocumque colorem, quod non est ex parte eius qua perfectibile est, sed in quantum illud cuius est determinat sibi certam speciem, vel certum gradum coloris, sed si absolute esset perfectibile, & reliquum, perfectio qualibet posset perfici a quocunque gradu.

HIC IVXTA primum mentionem distinctionis. scilicet exponendo superlativum positivum est unum dubium, utrum de potentia ordinata Dei posset fieri alia gratia aequalis istae? & videtur quod non, quia nulla alia natura posset esse caput habentium gratiam, quia non possunt esse duo capita, sicut nec duo suprema in eodem ordine. Similiter si posset dari alicui alij tanta gratia, ergo posset tantum proficere in meritis quod posset tantum mereri, quod videtur absurdum. Hic posset dici, quod licet Deus de po-

tentia absoluta posset tantam gratiam conferre alij naturae siue assumptae siue forte non assumptae, non tamen de potentia ordinata, quia secundum leges iam positas a sapientia diuina non erit nisi unum caput in ecclesia, a quo fit influentia gratiarum in membris.

Q V A N T V M ad secundam questionem de facto, probabile est dicere secundum magistrum, quod Deus tantam gratiam ei contulerit quantum potuit, potuit autem ex praecedenti. quod conferre summam gratiam creabilem ergo &c. In commendando enim Christum malo excedere quam deficere a laude sibi debita, si propter ignorantiam oporteat in alterum incidere. Confirmatur ista *re a. l. inter* sponso per illud Aug. 3. de lib. 11. arbi. quicquid tibi vera ratione melius occurrat, scias hoc Deum magis fecisse quod non fecisse videtur autem simpliciter melius secundum rectam rationem summam gratiam esse alicui collatam quam non esse collatam, quia in hoc manifestatur summa misericordia Dei in dando summum bonum gratiae sine meritis. igitur probabile est hoc esse factum, & non in alio quam in anima Christi. ergo &c.

A D A R G V M E N T A *Codo. ubi supra.* istarum questionum. Ad primum dicitur, quod licet non sit summe gratificabile, quia tamen vnitur personae verbi, ex hac vnione ampliatur eius capacitas ut possit recipere summam gratiam, quam non posset recipere si non esset assumpta. Contra hoc, quia circa istam naturam nihil ponitur absolutum nouum per istam vnionem, quia ipsam vniri verbo non dicit nisi

spe-

A specialem dependentiam eius ad verbū. sicut ergo manet natura quantum ad omnia absoluta, ita & eandem habens capacitatem. ¶ Præterea si angelus fuisset assumptus, habuisset ex vi assumptionis maiorem capacitatem quam nunc habet per te, & ita tantum aucta fuisset ultra capacitatem naturalem eius natura per assumptionem, quantum modo natura assumpta aucta est per unionem ex parte animæ ultra suam capacitatem naturalem vel plus & ita illa natura posset capere plus. de gratia quam modo anima Christi. ¶ Potest dici breuiter. quod quæcumque gratificabile capax est in potentia obedientiali quantumcumque gratia, quia respectu huius accidentis per accidens, & tamen conuenientis non habet unde determinetur ad certum gradum, neque istud inducitur per aliquam alterationem passi vel ab agente naturali, sed tantum secundum quod absolute subiectum est capax, & Deus potest imprimere, illa ergo propositio quod proportio est perfectionis & perfectibilis, si intelligatur secundum proportionem præcisam. scilicet quod perfectius perfectibile capax est maioris perfectionis, falsa est, immo totum perfectibile in communem respicit totam perfectionem in communi, & quodlibet quantumlibet habet tamen ista propositio probabilitatem de subiectis & accidentibus naturalibus, quæ causantur ex eis, quia secundum perfectionem causæ actiue totalis est perfectio effectus, nullam tamen probabilitatem habet de formis substantialibus & materia, quia aliquando recipitur forma perfectior in perfectibili imperfectiori, quia dat simpliciter

perfectionem maiorem & priorem. Sed non oportet hic instare de materia & forma substantiali, quia hic est sermo de subiecto & accidente, sed tantum hic instandum est quod propter accidentalitatem talis accidentis nullam rationem habet terminandi ad talem gradum. ¶ Ad secundum dico, quod aut intelligitur quod ultra istam gratiam finitam supremam possit fieri aliquis alius gradus alicuius gratiæ maior, aut aliquis gradus in natura perfectionis supernaturalis maior, licet sit ultra speciem gratiæ, aut absolute non in natura perfectionis supernaturalis maior, sed absolute aliquis gradus superior. ¶ Si primo modo, dico, quod non potest, immo includit contradictionem, quia gratia ista est in termino. Et cum dicitur si intelligatur gradus finitus sibi addi, non erit infinita. Dico quod entium compossibilitas, quia aliquod finitum intelligibile potest repugnare alij finito intelligibili, sicut si intelligatur album addi nigro in aliqua perfectione, hic utrumque componens est finitum, & tamen nihil est factibile, quia ipsa quæ intelliguntur componi secundum intellectum includentem contradictoria sunt impossibilia, unde in talibus non valet, possum hoc intelligere ergo hoc potest fieri, quia non est infinitas. hoc enim non est intelligibile nisi secundum quod intellectus est in se falsus, & hoc includit contradictionem, & licet sic intellectum non sit infinitum, tamen habet aliquam incompossibilitatem & repugnantiam in se. ¶ Si secundo modo intelligatur tunc ponendo gratiam esse summam perfectionem di-

A ceretur eodem modo q̄ intel-
ligendo aliquem gradum supe-
riorem gratia summa in genere
perfectiōis supernaturalis, est
tunc intelligere contradictoria,
sicut aliquem colorem esse sup-
erius album. Si tamen cha-
ritas vel gratia non sit summa p̄
fectio supernaturalis, sed fructio,
potest concedi q̄ ultra summū
gradum charitatis potest fieri
gradus superior ultra illam spe-
ciem sicut gradus fruendi, q̄ si
tertio modo intelligatur, potest
dici q̄ supra totum genus qua-
litative nobilissimarum, quales
sunt istae perfectiōes supernatu-
rales, potest poni q̄ est infinū
generis superioris, puta infima
substantia, quia totum genus
substantie excedit totum genus
qualitatis. nec est inconueniens
q̄ minima substantia in perfe-
ctione naturali excedat acciden-
s quocunque, licet aliquod acci-
dens sit in perfectiōe superna-
turali, hoc est in coniungendo
obiecto supernaturali excedat
substantiam. tale enim accidens
non dicitur ex se perfectū, sed
ex hoc q̄ coniungit immediate
cum obiecto perfecto, duobus
modis vltimis aliquid esse su-
perius summa gratia non est ad
propositum. q̄ Ad tertium dico
q̄ quocunque illorum modorum
considerando gratiā, Christus
habet gratiam in termino,
ita q̄ non potest habere maio-
rem, & possunt etiam ex illa ra-
tione fieri tres rationes ad pro-
positum nostrum. q̄ Primo, quia
charitas est quædam participatio
Dei. ideo necesse est q̄ secūdu
aliquem gradum determinatū
capiat partē infinita perfectio-
nis, ita q̄ necessario includat de-
terminatum gradum respectu

charitatis infinita, sicut est de-
terminata participatio. alioquin
posset concludi, q̄ calor & quæ-
cunque talis forma posset esse
infinita, quia quilibet forma est
participatio infiniti. q̄ Similiter
secundo, ex parte efficientis, q̄
efficit de nihilo naturam limita-
tam. q̄ Similiter tertio ex parte
capacitatis, quia & si capacitas
sit respectu cuiuscunque gra-
dus in forma, non tamen capa-
citas alicuius finiti est ad for-
mam infinitam. Et cum dicitur,
q̄ auget capacitatem, hoc pa-
tet esse falsum, quia quādo duæ
causæ concurrunt ad constitu-
dum tertium, posterior non dat
priori aliquid pertinens ad pro-
priam causalitatem eius, sed ma-
teria est aliquo modo prior for-
ma saltem origine ad constitu-
dum compositum, ergo forma
non dat materię aliquid perti-
nens ad propriam causalitatem
ipsius materię, & ita nec aliquā
potentialitatem, vel capacitatem
(quæ est sua potentialitas) au-
get sibi. q̄ Quod si dicas q̄ cha-
ritas secundum vnum gradum
auget capacitatem non ad se,
sed ad alium gradum. q̄ Contra.
charitas in quocunque est forma
eiusdem rationis. ergo capaci-
tas eius in quocunque est eius-
dem rationis. ergo non potest
capacitas aliqua augeri per ali-
quam charitatem receptam, sed
tota præsupponitur naturaliter.
q̄ Ideo dico, q̄ in natura rei est
summa capacitas, vel minima
ante omnem formam receptā,
nec illa augetur, vel minuitur
quocunque formam recipiat,
quia posse habere gratiam se-
cundum Aug. primo de præde-
stinatione sanctorum. c. 4. nisi
homini a natura, ita q̄ ista po-
tes-

Bar. par-
ticipare ē
pariē ca-
paciē pa-
ter. d. dis-
t. 1.

D

tes-

Atentialitas fundatur in natura animæ, ut est talis essentia, ita quod nihil eam mutat. ¶ Ad ultimum patet quod concludit de superlati-
uo, ut exponit positum.

Bar. Bea. **A D A R G V M E N T A**
tiudo qd alterius questionis dico, quod bea-
vide. q. 1. tus habet quicquid potest recte vel-
et q. 9. dis. le, non de potentia absoluta, sed
q. 1. de de potentia ordinata. ¶ Vel si de
stin. 1. q. potest absolutam potest sic intelli-
penult. gi, quicquid potest absolute re-
ma i. Solu cte velle. hoc est quicquid Deus
tiudo. vult eam velle. Deus autem non
vult aliquam voluntatem velle
libere maiorem gloriam habere,
quod sibi contulit, & ideo non po-
test aliam gloriam recte velle.

¶ Et cum probas per voluntatem
naturalem quæ semper est recta.
¶ Respondeo & dico, quod appetitus
naturalis cuiuscunque voluntatis
est ad summam gloriam, hoc est
ista voluntas posset naturaliter
perfici tanta gloria,
B nec tamen est ibi tanta inclinatio
naturalis ad summam, quod op-
positum forma. i. non summa
gloria, vel potentia isti violenter
insit, sicut graue inclinatur natu-
raliter ad deorsum. Ita quod oppo-
situm eius, i. esse sursum, vel non
esse deorsum non possit inesse
nisi violenter, quia ista inclina-
tio non habet principium intrin-
secum necessitas ad illud ad quod
ipsa est, ita quod oppositum eius non
possit inesse, nisi violenter. Inclina-
tio ad habendum gratiam sum-
mam, & tamen potest quietari in mini-
ma, ratio est quia non habet prin-
cipium intrinsecum determinans eam
ad aliquem gradum determinatum.
¶ Sed cum dicis quod voluntas li-
bera erit recta si consonet volun-
tati naturali. dico quod non semper,
sed tamen quando cum hoc consonat vo-
luntati, & superiori, i. voluntati di-

uina, quod vult quod Deus vult eam
velle, quæque autem Deus vult volu-
tatem libere velle, quod vult appeti-
tum naturale appetere velle, quam
doque autem non, sed vult vo-
luntatem liberam, velle esse con-
sonam voluntati suæ, & dissonam
appetitui naturali, & ideo bea-
tudo recte appetitur libere, quæ
Deus vult naturalem appetitum
hoc appetere, & voluntatem li-
beram esse sibi consonam. vult
autem Deus voluntatem non odi-
re mortem in casu, & tamen vult
appetitum naturalem esse ad suam
oppositum mortis, & tunc non
vult voluntatem liberam sequi
eum, sed voluntatem suam, quæ
est regula superior. ita est hic,
quia ipse ex voluntate sua, quæ
est regula suprema præfixit cui-
libet voluntati creatæ, ut ipsa
non plus velit, quam voluntas
uina sibi contulit, & vult eam
velle. ¶ Ad aliud dico, quod licet
habeat ista anima summam in-
clinationem ad summam gra-
tiam, quantum est ex parte fun-
damenti inclinationis, tamen habet
inclinationem ad summam gratiam,
qua posset summe coniungi obie-
cto, & ita licet posset quietari per
quæcunque gratiam, sicut & quæ-
cunque anima, non tamen summe
ma gratia, quæ nec summe con-
geret obiecto, in quo est perfecta
quies, nisi haberet summam gra-
tiam. ¶ Ad tertium respondeo, quod si cõce-
dat antecedens, quod tamen in du-
bitio, & contra auctoritatem Aug. 3.
de li. arb. potest negari cõsequencia.
¶ Et cum queritur causa, quare
Deus fecit summam gratiam, & non
summam naturam. ¶ Respon-
deo, quod summa natura creatæ, si
esset, non haberet influentiam in
alias naturas, sicut nec modo su-
perior species in vniuerso ne-
cessa.

Bar. pa-
per i. stan-
dia. lucif-
ro.

A cessario influit in inferiorē, summum autē in gratia influit secundū esse gratiæ in inferiora, & ideo dicitur maior necessitas ut ponatur aliquod habens gratiā summam, q̄ aliqua summa natura. ¶ Si tamen, sicut Deus supplet influentiam naturæ superioris, si qua esset in inferiorē, quia influit immediate in omnia, ita posset immediate supplere influentiam summi grati, quia ipse influit gratiam in omnes. ¶ Posset poni alia ratio, quia ibi in quocunque opere naturæ manifestatur summe potentia & sapientia diuina, quia producit ea de nihilo, & hæc sunt quæ pertinent ad hierarchiam totius vniuersi, quantum ad esse naturæ, sed misericordia & iustitia q̄ pertinent ad hierarchiam naturarū intellectualium, quantum ad esse morale non summe manifestatur in quocunque opere gratiæ, immo videtur q̄ summa misericordia nō manifestat, nisi sine meritis summa gratia, & gloria daretur.

AD TERTIAM questio nem dico, q̄ animā posse summe frui potest intelligi dupliciter, ¶ Vel formaliter. ¶ Vel effectiue, hoc est, vel q̄ summa frui tio informet istam voluntatem a quocunque causetur, vel q̄ ipsa voluntas eliciat summā frui tionē, & sit causa actiue respectu eius. primo modo possibile est summam frui tionem creabile conferre animæ Christi, quia ipsa est receptiua cuiuslibet accidentis conuenientis sibi, & in summo, q̄a nō determinat sibi certū gradū istius, sicut fuit probatum in prima. q. de gratia. & frui tio est quoddā accidēs absolutū possibile creari a primo

causante immediate sine actio. ¶ ne voluntatis create. secūdo modo ut probabile, q̄ cum illa voluntas non possit tantā vim actiuam habere, quātam voluntas creata alia potest habere. ut angelica, nō potest ita perfecte elicere frui tionem, sicut alia voluntas potest, licet enim possit summā gratiam habere, quæ ut causa partialis respectu frui tionis æque cāret frui tionē in ipsa & angelo si haberet eā, tñ alia cā partialis erit inæqualis ut voluntas, altera autem causa partiali deficiente deficit effectus, licet reliqua causa partialis sit æqualis, mō tñ de facto est maxima elicitue, quia licet nō sit voluntas eius ita perfecte actiua, sicut voluntas angeli, tñ ipsa cū summa gratia ut alia causa partiali actiua pōt in perfectiorē frui tionē quam voluntas angeli cum minori gratia, quia excedentia gratiæ excedit in ea efficiētiā voluntatis angeli.

AD QVARTAM qōnē *Vide ut hinc* dico q̄ sine summa gratia posset Deus cōferre summam frui tionem creabilem huic animæ, sicut procedit argumentum ad oppositum, quia gratia respectu frui tionis habet tantum rationem causæ efficientis secundæ, & ita sine ea potest fieri. ¶ Vtrū tñ voluntas ista sine gratia possit tñ agere quātū est ex parte sui ad summā frui tionem quātum cum gratia, dubium est. Supposito enim q̄ obiectū frui bile sit præsens intellectui, & voluntas sine omni habitu præsente tali obiecto possit actū frui di elicere, ita q̄ gratia nō requiratur nisi ad aliquā pfectionē frui tionis elicendæ, sicut aliqua cā partialis dans aliquā pfectionē actio.

Actionem effectui, nō tamē dans voluntati aliquam causalitatem propriam sibi, immo voluntas causalitatem suam quātum ad potentiam propinquam siue re motam habet ex se, tunc aut ponitur necessaria connexio causarum secundarum, vt q̄ aliqua causa principalis nō possit causare determinatum effectū sine causa secunda determinata, sicut q̄ pater non possit agere ad esse filij, vt pater absque hoc q̄ mater ageret, vt causa secunda. ¶ Vel ponitur q̄ Deus possit supplere causalitatem cuiuscūque causae secundae non supplendo causalitatem alterius causae, & tunc posset supplere causalitatem matris, & relinquere patri causalitatem sibi competentē. ¶ Vt vere esset p̄ filij, licet nulla esset eius mater. ¶ Si primum istum teneatur, tunc dicendum est q̄ ad fruitionē tantam, quantum posset elici a voluntate cum summa gratia, non potest voluntas agere sine summa gratia, licet posset illā recipere sine ea. ¶ Si autem secundum teneatur, tunc dicendum est q̄ Deus posset supplere actionem summae gratiae vt voluntas sine illa posset secundum causalitatem suā agere ad summam fruitionem Deo supplente actionem gratiae vt causae secundae. Tamen de potentia ordinata non posset voluntas Christi frui actiue, siue elicitue summe sine summa gratia, quia ordinatum est, vt causa prima quae nata est habere aliquam causam secundam non possit in effectum summū illarum causarum sine tali actione causae secundae. Similiter ordinatum est vt nulla voluntas summe perficiatur actu secun-

do summo etiā vt recipiens, nisi habeat summum actū primū, & ita nec possibile est de potentia ordinata q̄ summe fruatur sine summa gratia.

A D A R G V M E N T A istarum duarum questionū dico, q̄ prima duo concludunt q̄ nō potest summe frui elicitue, & hoc prout actio debetur causis secundis, Deo non supplente actionem alicuius causae secundae. ¶ Argumentum in oppositum concludit, q̄ potest summe frui formaliter, quod concedo. ¶ Tamen illum argumentum deficit in hoc, q̄ videtur probare q̄ fruitio sit a gratia, vta causa totali, quod est falsum. vnde licet illa naturaliter se habeat ad fruitionem, non tamen voluntas quae est alia causa partialis, sed potius libere. Ista tamen voluntas in patria semper cooperabitur secundum vltimum potentiae suae actiue gratiae secundum vltimum eius. ¶ Et si obijciatur contra distinctionem positam ad istam terram: q. quia tunc anima Christi ex ista vnione posset frui absque gratia, cuius oppositum dictū est dist. secunda huius. ¶ Respondeo & dico, q̄ Deus posset immediate causare fruitionem in quacunque anima, & illa formaliter fruere sine gratia habituali, non tamen posset aliqua anima actiue se habere ad fruitionem secundum ordinem causarum iam positum, nisi ipsa haberet gratiam vt causam secundam, non ergo ex vnione posset competere anima Christi fruitio magis quam alteri animae, quia ex vnione competere sibi elicitue secundum ordinem praefixum causarum se

cui.

A cundarum, sed tantum si Deus suppleret actionem gratia: quæ nata esset esse causa secunda respectu voluntatis in producendo istum effectum, & ita posset supplere in alia voluntate posset etiam illa frui formaliter, licet Deus immediate cauaret fruitionem in ea, sed hoc non esset ex vi unionis, quia ita immediate posset cauare fruitionem in alia, non ergo istud contradicit dictis alibi, neque etiã illa fruitio si tantum esset in voluntate vt in subiecto causata a Deo immediate, esset laudabilis, quia non esset in potestate voluntatis fruientis, quia non est in potestate causa secunda: vt prima, sed eo uerso, & ideo tam in via quam in patria ponitur aliqua forma creata vt voluntas possit vt illa forma in operando, & sit in potestate eius vt sic laudabiliter operetur.

AD ARGUMENTA quatruor. ¶ Ad primum dico qd gratia requiritur ad meritum, quia meritum formaliter requiritur vt actus libere & actiue eliciatur a voluntate, & ita habeat eum in potestate sua, & ita etiã gratia requiritur ad fruitionem, vt eliciendam actiue a voluntate. Sed ad habendum formaliter a Deo hunc actum, qui dicitur meritum siue illum qui dicitur fruitio non requiritur necessario gratia, quia gratia non est ratio recipiendi talem formam, sed ipsamet voluntas, sed hoc de potentia dico absoluta. ¶ Ad secundum dico qd concludit de fruitione elicitue habenda nõ formaliter, quia ad summum effectum cauandum secundum ordinem causarum nunc præsum requiritur vt rante cau-

lam partialem esse summe perfectam, nõ sic ad hoc vt passum recipiat summam formam, quæ sine perfectione priori ipsius passus, vel sine aliqua causa secunda partiali potest in passum immediate cauari a Deo.

HIC QVAERI OPVS EST &c.

DISTIN. XIII.

IRCA istam 14. distinctionem. In qua magister agit de perfectionibus animarum cum humana natura per comparisonem ad perfectionem naturæ diuinæ quaruntur quatuor. ¶ Primo, vtrum possibile fuerit intellectum animæ Christi primo, & immediate per visionem verbi perfectissima possibili creaturæ. ¶ Secundo, vtrum possibile fuerit intellectum animæ Christi videre omnia in verbo, quæ verbum videt. ¶ Tertio, vtrum anima Christi nouerit omnia in genere proprio. ¶ Quarto, vtrum anima Christi nouerit omnia perfectissima in genere proprio?

QVÆSTIO. I.

Vtrum possibile fuerit intellectum animæ Christi primo & immediate perfectissime visionem verbi perfectissime possibili creaturæ.

IRCA primū arguitur qd 1.º. Aug. 83. q. 32. cadērem nõ posse aliū aliq. plus intelligere nõ est dubitadū. rō sua ibi ad hoc est, quia quis aliquā rē aliter scio. sup. iij. Sen. I. quā